

об'єднатися у Туранський альянс. Маючи спільні уявлення про тюркські мови з дисципліни «порівняльне мовознавство», українці зможуть сприймати значну частину Євразії не як щось чуже, а як новий культурний простір, у якому вони можуть активно себе проявляти. Тим більше, що історія України завжди була пов'язана з історичною долею тюркських народів.

Дуже показовий випадок стався на одному з українських ютуб-каналів новин, куди запросили відомого військового аналітика з Азербайджану Агіля Рустамзаде. Журналістка, яка брала в нього інтерв'ю, перекручувала його прізвище, наголошуючи на передостанньому складі. Правило наголосу в тюркських прізвищах дуже просте і те саме для всіх тюркських мов. Якщо журналістка цього не знала, то могла дізнатися перед зустріччю в інтернеті, але не вважала це за важливе. Водночас на Сході дуже уважні до таких дрібниць, особливо якщо людину запросили в гості, хоч і віртуально. Навіть якщо сам Агіль Рустамзаде сприйняв помилку журналістки поблажливо, це певно було сприйнято як неповага всіма тюрками, не лише азербайджанцями, а й казахами, узбеками і кримськими татарами. Тобто журналістка продемонструвала своє ставлення не лише до інших тюркських країн, а й до історії України, яка включає історію кримських татар.

Якби в школі викладали порівняльне мовознавство, то журналістка знала б, що наголос у тюркських словах падає на останній склад, якщо не йдеться про русифіковані закінчення прізвищ. Річ в тому, що навіть найзагальніше знайомство з іншою мовою сприяє формуванню поваги до неї та до народу, який її використовує. На Сході це особливо цінується. Особливо якщо це шанобливе ставлення походить від простих людей.

Завдяки цьому для України відкриються такі перспективи міжнародного співробітництва та інтеграції у світову спільноту, яке неможливо досягти жодними дипломатичними зусиллями офіційних осіб. Якщо протягом усього навчання у школі та у ВНЗ викладатиметься порівняльне мовознавство, то вже через десять-п'ятнадцять років Україна стане привабливою для людей інших країн не лише завдяки подвигу народу у протистоянні воєнній агресії, а й завдяки своїй культурі, про яку поки що не так багато знають, як хотілося б.

УДК 811.161.2'366:378

Костусяк Н. М., д-р філол. наук, проф., завідувач кафедри української мови та лінгводидактики

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МОРФЕМІКИ, СЛОВОТВОРУ Й МОРФОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗВО

Анотація. З'ясовано роль створеного на платформі Moodle електронного навчального курсу, який дає змогу здобувачам вищої освіти не тільки отримати теоретичні знання про морфемний, словотвірний та морфологічний рівень української мови, а й набутти практичних

умінь, навичок та необхідних для майбутньої професійної діяльності компетентностей. Наголошено, що пріоритетність асинхронного алгоритму навчальної діяльності полягає в можливості уникнути одноманітності й шаблонності в освітньому процесі та забезпечити його ефективність і результативність.

Ключові слова: українська мова, морфеміка, словотвір, морфологія української мови, асинхронне навчання, дистанційне навчання, електронне навчання, цифрові освітні ресурси, платформа дистанційного навчання LMS Moodle.

Організація навчального процесу в закладах вищої освіти (ЗВО), зокрема й у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, регульована низкою загальнодержавних та внутрішніх [2] нормативних документів. Значною мірою вона залежить і від зовнішніх чинників, серед яких пандемія, активна фаза російсько-української війни, вимушений переїзд здобувачів освіти у відносно безпечні та зазвичай віддалені від навчальних закладів місця, що створює певні труднощі в опануванні освітніх компонентів. З огляду на це викладач має бути готовим до нових умов праці й, залучивши різні ресурси, технології, методики, повинен забезпечити продуктивність і безперешкодність засвоєння бакалаврами, магістрами та аспірантами нового матеріалу. Як відомо, у навчальних планах значну частину годин виділено на самостійне опрацювання тем чи низки питань до них, що не тільки передбачає студіювання наукової літератури, а й виконання завдань, скерованих на формування необхідних для сучасного педагога вмінь і навичок. Поза сумнівом, кожен навчальний заклад дбає, аби його випускники були суспільно затребуваними, конкурентно спроможними, а рівень їхньої підготовки відповідав вимогам інформатизованого сьогодення. Нині освітній процес зазнав суттєвих змін, з-поміж яких чільне місце посідає запровадження електронного навчання, зокрема й із залученням створених на платформі LMS Moodle курсів.

На полегшення роботи здобувачів освіти, забезпечення доступності до теоретичного та практичного матеріалу й загалом до навчального процесу скерований курс «Морфеміка, словотвір, морфологія української мови», який адресовано бакалаврам Волинського національного університету імені Лесі Українки й укладено відповідно до вимог, зазначених у «Положенні про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» [3]. Принагідно зазначимо, що деякі аспекти застосування технологій дистанційного навчання й алгоритм укладання курсів із сучасної української мови у віртуальному середовищі Moodle ми аналізували раніше [1], проте порушена проблема не втрачає актуальності, оскільки вказану платформу постійно оновлюють, щоразу поповнюючи її інструментами, скерованими на урізноманітнення форм подання інформації. З огляду на це зазнає змін змістове наповнення електронну курсу аналізованого нормативного компонента, головні завдання якого – ознайомити здобувачів освіти з найважливішими концептуальними положеннями та методологією опрацювання морфемного, словотвірного й морфологічного рівнів української мови, їхніх одиниць та функційних виявів, формувати вміння й навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

У теоретичному блоці здобувачам освіти запропоновано зазвичай подану у формі презентацій основну інформацію, яка віддзеркалює головні положення нормативного освітнього компонента. Презентаційні матеріали зорієнтовані на те, аби опанувавши короткі, проте інформативно ємні наукові постулати, дефініції, концептуальні різнотлумачення та ін., бакалаври оволоділи теоретичними відомостями про морфемні, словотвірні, морфологічні одиниці, їхні семантичні та формальні ознаки, особливості класифікації, закономірності функціонування відповідно до нині чинних норм. Усе це слугуватиме надійним підґрунтям для розвитку навичок застосовувати знання у сфері освіти, навчання й викладання з дотриманням норм академічної доброчесності. *Практичний блок* охоплює плани практичних занять, перелік питань для самоперевірки й вправи для самостійного виконання, які укладено з огляду на вимоги компетентісно орієнтованого навчання – набуття інтегрованої, загальних і фахових компетентностей, необхідних для досягнення програмних результатів навчання.

Електронний курс «Морфеміка, словотвір, морфологія української мови» відіграє важливу роль в освітньому процесі, особливо в умовах асинхронного навчання. Він консолідує весь теоретичний матеріал, практичні завдання, необхідну літературу, а також забезпечує комунікацію між здобувачами та викладачем, що свідчить про системність як тематики, так і самої організації навчання. Така форма освітньої діяльності скерована на поетапність засвоєння знань, що охоплює процеси сприйняття й осмислення матеріалу, формування вмінь і практичних навичок та рефлексію.

Платформа дистанційного навчання LMS Moodle довела свою продуктивність, її зручність забезпечує змога безперешкодно й у будь-який час коригувати інформацію відповідно до потреб здобувачів освіти, що автоматично віддзеркалено на їхніх сторінках, додавати файли з текстами лекцій та презентаціями теоретичного матеріалу, які полегшать його сприйняття, а також завантажувати онлайн-лекції викладача чи відомих науковців. До переваг аналізованого освітнього середовища належить можливість користуватися новими інструментами, зокрема *Super Video (супервідео)*, що значно спрощує процес додавання відеоматеріалів з ютубу, файлового сховища та інших джерел і, крім того, систематизує інформацію про кількість переглядів. Важливо, що відеопрогравач не тільки автоматично оптимізує зображення, а й налаштований так, аби здобувач продовжив перегляд саме з того місця, де він зробив павзу. Не менш зручною є платформа «*Kapture*», за допомогою якої можна створити відео-чи аудіофрагмент лекції, принагідно завантаживши слайди, таблиці відмінювання, схеми морфемного, словотворчого чи морфологічного розбору слів та ін.

Задля перевірки знань здобувачів освіти доречно скористатися різними формами завдань, серед яких чільне місце посідають тести. Вони можуть потребувати однієї чи кількох відповідей, а отже мати різний ступінь складності. Тести забезпечують оперативне й об'єктивне оцінювання бакалавра.

Аналізована платформа дає змогу фіксувати отримані здобувачами бали в електронному журналі, це робить систему оцінювання прозорою. Важливим мотиватором для студента є можливість покращити свій результат.

Отже, поданий на платформі LMS Moodle електронний курс нормативного компонента «Морфеміка, словотвір, морфологія української мови» хоч і скерований на самоосвіту та дистанційну форму освітнього процесу, проте виявляє значну перевагу під час очного навчання. Він дає змогу уникнути одноманітності й шаблонності та забезпечує ефективність, результативність і компетентнісну спрямованість навчання майбутніх учителів української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Межов О. Г., Костусяк Н. М. Формування лексичної і граматичної компетентностей майбутніх філологів в умовах дистанційного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Том 84. № 4. С. 104–125. URL : <https://doi.org/10.33407/itlt.v84i4.3956>.

2. Наказ про організацію освітнього процесу у Волинському національному університеті імені Лесі Українки у 2023/2024 н. р. URL : https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/08/НАКАЗ-Організація-освіт.-процесу-2023_24-н.р..pdf.

3. Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. URL : <https://moodle.vnu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=40700>.

УДК 821.161.2

БЕЦЕНКО Т.П., д-р філол. наук, професор

Сумський державний педагогічний університет ім.А.С.Макаренка м.Суми, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» У РІЗНОПРОФІЛЬНИХ ЗВО

Анотація. Окреслено ключові методичні засади щодо викладання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» у різнопрофільних ЗВО на сучасному етапі. Сформульовано предмет вивчення, мету означеного курсу, визначено основні завдання вивчення дисципліни, знання, уміння і навички, якими повинні володіти здобувачі вищої освіти з вказаного освітнього компонента.

Ключові слова: курс «Українська мова за професійним спрямуванням», заклади вищої освіти (ЗВО), предмет, мета курсу.

Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвих механізмів її захисту, розвитку та популяризації відповідно до постанов чинного законодавства неможливе без впровадження мовознавчих дисциплін в освітній процес вищих навчальних закладів України. Однією з базових дисциплін є курс «Українська мова за професійним спрямуванням».

Важливо пам'ятати, що курс «Українська мова за професійним спрямуванням» не повинен дублювати шкільний курс рідної мови.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є нормативна база сучасної української літературної мови; офіційно-діловий стиль; науковий стиль, мовні засоби його організації, види і жанри наукових текстів; усне і писемне ділове та наукове мовлення.